

העדויות של קרבנותיהם?

ושקר

ההגנה האמריקאית הם קומוניסטים, או סוכנים בשירות השגרירות הסובייטית.

מבלי ששום גוף ממשלתי יחליט על כך, אולצו מרבית סקירי הממשלה האמריקאית במשרות גבוהות ובתפקידי מפתח, לעבור מבחן במכונת-אמת. מי שסירב לעשות זאת, היה פותח בכך פתח לפיטוריו בזמן קצר מאד. השערויה הגיעה לשיאה כשדרש מקארתי מבחן במכונת-אמת ממר צ'ארלס בוהלן, כיום שגריר ארצות-הברית בברית-המועצות. מקארתי טען שיש להתנות את מנויו של בוהלן לתפקידו, בהסכמתו לעבור מבחן במכונת-אמת.

בראש המערכה נגד מכונות-האמת התייצב הסינאטור הר אמריקאי היין מורס, חבר ועדת הכוחות המזוינים של הסינאט. בנאום סנסציוני, שזכה לכותרות הראשיות בכל עתוני ארצות-הברית, ולשידורי טליוויזיה בכל הרשת האמריקאית, גילה מורס לאזרחים הנדהמים על דרכי החקירה במכונות-האמת. הוא גילה כי מבלי שהעדות הקונגרס והסינאט ידעו על כך, החזירו הא.פ.י. ושירותי המודיעין הצבאיים את השימוש במכונות-אמת לכל משרדי הממשלה האמריקאית.

כנהוג בארצות-הברית לא נשאר נאום של מורס בבחינת אפיוודה חולפת. החיכוך שנשא לפני הנאום, אופי מקצועי בלבד, הפך מעתה לחיכוך על עיקרי העיקרים של זכויות הפרט בארצות-הברית. אנשי חוק ומשפט, פרופסורים באוניברסיטות ושופטים עליונים פסקו כי השימוש במכונות-אמת, או הלחץ על אזרחים להחזק במכונת-אמת, הוא בלתי חוקי ונגוד את מגילת הזכויות של ארצות-הברית.

זוהי הפרה גלויה של הבסיס לחופש הפרט, כפי שהוא מוגדר במגילת הזכויות האמריקאית, הכריז הסינאטור מורס באסיפות-עם שהתקיימו ברחבי ארצות-הברית.

... אני מצטער כי היה לי אי-פעם חלק ביצירת מכשיר זה, הצהיר באותם הימים הדי"ר ג'וזף לארסון, אחד

מרופאי-הגנפש הידועים ביותר בארצות-הברית, שתרם רבות במחקרו לשכלולה של מכונת-האמת האמריקאית. רק אחרי שהוברר לו למעלה מכל ספק כי מכונת-האמת ששיכלל משמש לשבירת רוחם של הנחקרים בה, למטרות פוליטיות, יותר מאשר לשכלול הסינויות לגילוי האמת במקרי-רצח או שוד, אמר די"ר לארסון לתענואי שחקר את שיטות העבודה במכונות אמת: "... מכונת האמת, כפי שמשתמשים בה במקומות רבים, איננה יותר מאשר חקירת-עיוניים ססי-כולוגית בדרגה שלישית, שמטרתה לשבור את הנחקר, כשם שבקרב היו מנסים לעשות זאת במכות ובעינויים סיויים."

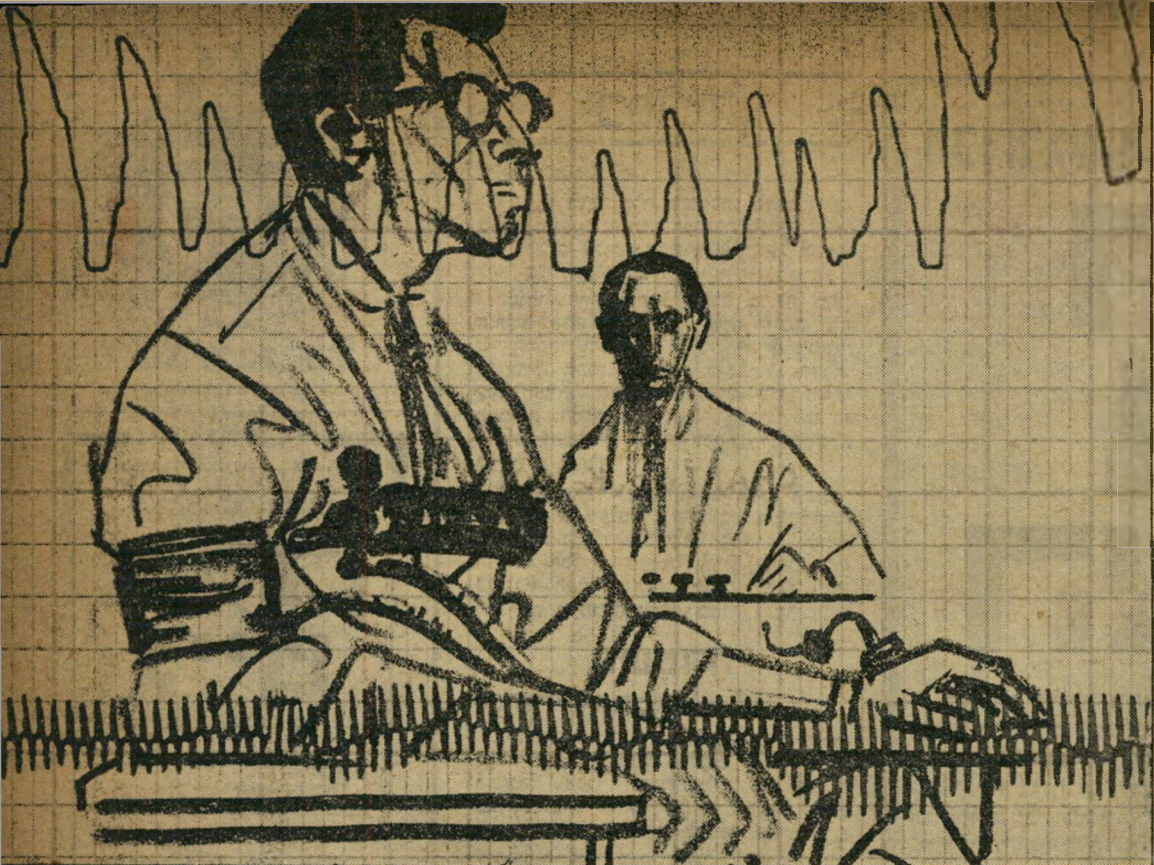
★ ★ ★

החופש הוכרז כחף מפשע

ב פרט אחד אין כמעט חילוקי-דעות בין מחייביה ושרי לליה של המכונה: האיש המפעיל את המכונה, מודים שני הצדדים, הוא גם פרשנה היחיד.

כדי לערער את הנחה כי החוקר במכונת-האמת הוא אובייקטיבי לגבי נושא ונושא חקירתו, עסקו עתונאים אמריקאים בחקר תולדות חייהם, השכלתם ואופיים של העוסקים בחקירות בעזרת מכונות-אמת. עתונאים אלה גילו כי מרבית החוקרים הללו הם בעלי השכלה תיכונית לכל היותר, ורק חלק קטן מהם זכה בהשכלה גבוהה במדע הפסיכולוגיה או הרטוריקה. חלק מהעתונאים שניסו את חקירות המכונה על גוסס, התלוננו על יחסם של החוקרים.

יחסו של החוקר היה כשל רביסמל לטרינוני, סיפר אחד

פורסם של "מכונת האמת" הראשונה שהיתה ב"שימוש" המשטרה בעכו:

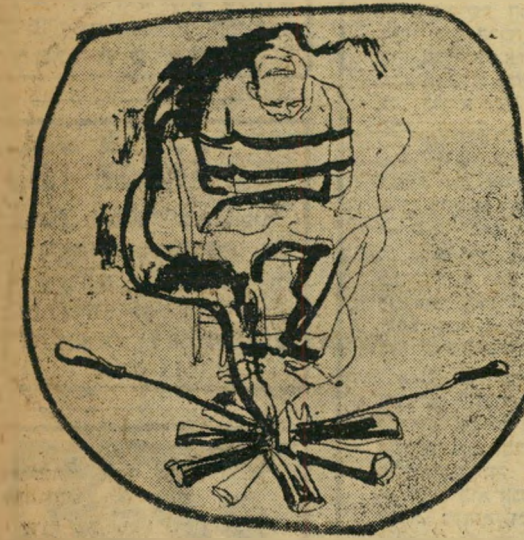
הקצין יהודה בראונטל, היום ראש הלשכה הפלילית בבאר-שבע, עסק בחקירת ערבי חשוד. הוא קשר בחבל חשמלי קרוע את הערבי למכשיר הראיוני הישן של תחנת עכו והחזיק בידו את כפתור המכשיר. בכל פעם שהיה נדמה לו שהחשוד משקר, היה בראונטל פותח את מכשיר הראיוני, בו היתה נדלקת מזורה אדומה. עד היום פוצצים קציני המשטרה בצחוק כשהם נזכרים בחקירה המשעשעת.

אולם גם מרחיקי הלכת שבין מחיבי מכונות האמת בישראל, מודים בעובדה שלא נסתרה מעולם: רק מפעיל המכונה, כלומר החוקר באמצעותה, יוכל לפענח צפונותיה. כל זמן שאהרוני, חוקר הש.ב. הוא מפעיל המכונה בעצמו, אין ספק מה תהינה תוצאות החקירה שינהל באמצעותה.

לדרישה שהעמיד אהרוני בפני אלי תבור לא היתה אלא סיבה אחת ברורה ומובנת מאד: בדומה לאלפי נחקרים אחרים, שהעזו לספר את פרטי חקירתם במכונת-אמת רק אחרי מותו של הסינאטור מקארתי, רצה אהרוני לנסות לשבור את תבור בעזרת מכונת-האמת שהוא עצמו פרשנה היחיד במדינת ישראל.

אחרי יותר מ-36 שעות של חקירה בלתי-פוסקת, של רצב וצמא, היה תבור עתיד להיצימד למכונה, לענות בהתרגשות לעשרות שאלות שאהרוני היה ממסר עליו.

בלי לשים לב לממצאי החקירה, שאיש בישראל אינו יכול לפענח אותם בלא-היכר, אין ספק מה היתה לשון ההודעה המשטרית ביום שאחריה. במקום לעסוק בנעלים שנקו כביכול לצורך "ביום החסיסה" בשוק הפשפשים

ביפו, היה דובר המשטרה יודע לספר כי "מכונת-האמת הוי כיהה שתבור משקר בעדותו."

אולם כמו בארצות-הברית, כן גם בישראל אין שום סיכוי שחוק המדינה יקבל את מכונת-האמת תחת חסותו. אם ישנו סיכוי כלשהו לשימוש חוקי במכונות-אמת ככלי עזר לחקירות פליליות ואחרות, הרי יהיה זה רק בשעת שמכונת-האמת תעמוד תחת השגחתו של מפעיל מהימן, כעל ידיעות מספקות ברפואת-הגנפס ובפסיכולוגיה, ושל היתה לו כל מצב או קשר עם נושא החקירה או נשואה.

מהם: "הוא התנהג אלי בגסות, הצמיד אותי למכונה והזהיר אותי שמוטב לי לא לשקר, כי בלא-היכר אורשע בדין על סמך רישומיה של המכונה שלא טענה עדיין מעולם."

אנחנו חברי האגודה הפסיכיאטרית האמריקאית קובעים בפירוט כי מכונות האמת יכולות להמציא תוצאות בעלות ערך, רק במידה אם ימצאו בידיהם של רופאי-גנפש ופסיכולוגים שיטחו את התוצאות שיקבלו מן המכונה עם תוצאות של ניסויים אחרים, שיבוצעו על הנחקר ושיסוכמו עם כל ממצא אחר של חקירה אחרת של אותו נחקר, קבע הכינוס האמריקאי של רופאי-הגנפש, כשנתכנס לחיכוך מדעי בעיצומה של המערכה בעד זנגד מכונות-האמת.

בניגוד לסינאטור מקארתי, שצידד במכונות-האמת כחלק ממלחמתו המכוערת נגד חופש-הביטוי וזכויות-הפרט בארצות-הברית, הפך הממונה על הא.פ.י. האמריקאי למתנגדה החריף ביותר של מכונת-האמת. הוא הפך להיות כזה, אחרי שעסק אישית בתיק חקירת מקרה חסיפת-ילד ורצח של אותו ילד.

בחקירה בעזרת מכונת-אמת באותו תיק, קבעו חוקרי הפ.י. כי הצעיר שהיה חשוד בחטיפת ורצח הילד, משקר. הם טענו כי אין ספק בכך שהוא ביצע את הפשע חשוד אחר, מבוגר מן הצעיר שהיה נרגש מאד בזמן החקירה, הוכרו על-ידי החוקרים במכונה כחף מפשע.

הובר לא שוכנע. הממצאים האחרים הוכיחו כי החשדות שנפלו על החשוד השני כבדים מאלה שהתייחסו לצעיר. ואמנם, אחרי חמישה ימים, נשבר החשוד השני בחקירה והודה בפשע.

לעולם לא אקבל את תוצאות החקירה במכונת-אמת כהוכחה לאשמתו או אי-אשמתו של חשוד. המכונה יכולה אולי רק להיות בבחינת עזרה פסיכולוגית לחקירה, הצהיר הובר, אחרי מקרה זה.

★ ★ ★

הפרשן היחיד במדינה

ת למידיהם של החוקרים האמריקאים בישראל לא קיבלו את דעתו של הובר. למרות שבית-המשפט הישראלי, דוגמת בית-המשפט האמריקאי והבריטי, לא קיבל מעולם את מסקנותיה של מכונת-האמת כעדות כשרה, מנסים חוקרי הש.ב. — וצבי אהרוני בראשם — לשכנע את הנח"קרים להחקר במכונה כזו. בכל המקרים שנתפרסמו עד כה העמיד אהרוני את החקירה במכונת-אמת כתנאי לשחרורו של הנחקר, אם "תוכיח המכונה את כוונתי". מעולם לא טרח אהרוני להסביר לנחקר כי מסקנותיה של המכונה לא תתקבלנה אף פעם בבית-משפט, וכי כל החקירה כולה לא נועדה אלא לספק את יצר המשחק של אהרוני עצמו, שביובו שנתיים במסע לימודים בציאקגו, כדי ללמוד את השימוש באמצעי-חקירה בלתי-כשר במדינת ישראל.

במקרה קודם, ניסה אהרוני לחקור אמת את החשודים בפיצוץ השגרירות הסובייטית. הוא הצמיד למכונה את החשוד בקרמן, קרא בסניו את השאלות בוו אחר זו. בקרמן לא התרגש מן החקירה. כשהרוני צעק באוזניו כי המכונה מעידה ששיקר, אמר בנחת: "טוב, אז המכונה אומרת ששיקרתי אבל אני יודע את האמת." בקרמן לא הועמד לדין.

במשפט יעקובוביץ שהורשע בדין באשמת רצח דניאל פקטורי, רצה קצין המשטרה יהודה פראג להביא בפני בית המשפט ממצא של מכונת אמת, שיעקובוביץ הסכים להחקר באמצעותה. בית המשפט ספק שאינו מקבל ממצאי מכונות אמת לא כעדות חוקית ולא כחלק ממנה.

מאז, לא נודע יותר על שימוש במכונת אמת. בידי חוקרי המשטרה. בין הקצינים הזכירים נפוצה דעה שלילית מאד על מכונה זו ורבים מהם מזכירים את המקרה המי